

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยเราได้รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้เกือบจะทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านเทคโนโลยีหรือแม้กระทั่งความคิดจนอาจกล่าวได้ว่า การศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นความพยายามที่จะ “ ทำคนไทยให้คิดอย่างฝรั่ง ” อาจเนื่องมาจากการที่ชาติตะวันตกได้ชื่อว่าเป็นผู้บุกเบิกพรมแดนทางความคิดและศาสตร์ต่างๆ เพราะเขาได้มีการบันทึกและจัดระบบหมวดหมู่ความคิดของนักปรัชญาออกไปตามทิศทางของความคิด ความเชื่อและความเข้าใจในการมองโลกและชีวิตของนักปรัชญาแต่ละคน ในแต่ละยุคสมัย จึงง่ายต่อการที่คนรุ่นหลังจะเข้าไปศึกษาความคิดของคนในยุคก่อน อันจะก่อให้เกิดการวิจารณ์ ได้แย้ง ดัดแปลง แก้ไข ซึ่งเป็นการพัฒนาความคิดต่อไป ซึ่งนับว่า นักวัชระ ได้เสนอไว้ว่า โดยนัยของปรัชญาการที่จะกล่าวว่าบุคคลใดมีความเป็นนักปรัชญาอยู่ในตัว ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้แสดงความคิดเห็นหรือให้คำตอบต่อปัญหาต่าง ๆ ด้วยปัญญาและเหตุผลออกมาให้ปรากฏด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งและทัศนะหรือคำตอบนั้น ๆ จะมีลักษณะเฉพาะตัวทั้งนี้จะเป็นผลมาจากประสบการณ์หรืออิทธิพลความคิดจากแหล่งอื่นหรืออาจจะมาจากอหัมมชคิตญาณส่วนบุคคลก็ได้ (นัยนา นักวัชระ , 2531 : 2)

จึงมีการถกเถียงกันว่าปรัชญาไทยนั้นมีหรือไม่และถ้ามีจะมีแนวความคิดเป็นเช่นใด การให้ความหมายของ “ปรัชญาไทย” นั้นเป็นเรื่องยากอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะยังไม่เคยปรากฏว่ามีนักคิดของไทยคนใดที่ประกาศตนว่าเป็นนักปรัชญาอย่างชัดเจนและเปิดเผยเหมือนกับนักปรัชญากรีก เช่น โซคราตีส เพลโต อริสโตเติล หรือเหมือนนักปรัชญาจีน เช่น เหลาจื้อ ขงจื้อ เม่งจื้อ เป็นต้น

เนื่องจากว่าปรัชญาชีวิตของคนไทยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา จะหาหลักที่เป็นแกนกลางให้ยึดถืออย่างมั่นคงนั้นแทบจะหาไม่ได้ อันเนื่องมาจากอิทธิพลของศาสนาและอารยธรรมต่างชาติที่เรารับเข้ามาในสังคมไทย เช่น ในสมัยสุโขทัยเราได้รับเอาพระพุทธศาสนาจากประเทศศรีลังกา ปรัชญาชีวิตของคนไทยก็มีลักษณะเป็นพุทธผสมพราหมณ์เพราะพุทธศาสนานั้นไม่สามารถแยกออกจากศาสนาพราหมณ์ได้อย่างเด็ดขาด ส่วนในสมัยกรุงศรีอยุธยาศาสนาคริสต์เข้ามาในราชการของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชคนไทยส่วนหนึ่งหันไปนับถือศาสนาคริสต์ ต่อมาปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาศาสนาอิสลามเข้ามาสู่ประเทศไทย คนไทยบางกลุ่มก็หันไปนับถือศาสนาอิสลามก็มีปรัชญาชีวิตแบบมุสลิมเป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นการจดบันทึกที่จะช่วยให้คนรุ่นหลังมองเห็นภาพสะท้อนทางความคิดด้านปรัชญาของคนไทยรุ่นก่อนก็ไม่เป็นที่แพร่หลายเหมือนในต่างประเทศ การสืบทอดทางความคิดของคนไทยในเรื่องต่าง ๆ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งหรือ

แม้แต่คนในรุ่นเดียวกันก็จะเป็นการถ่ายทอดจากปากสู่ปากเรียกว่า มุขปาฐะ ซึ่งเป็นวิธีที่อาจมี
 ทรศนะส่วนตัวของผู้บอกเล่าประสมประสานอยู่ ทั้งนี้อาจเกิดจากความเพียรพยายามดึงสภาพ
 ความจริงใกล้ตัวเข้ามาเชื่อมโยงเป็นเหตุให้เกิดการปรับ แปร ชื่อสถานที่ ตัวละคร และถ้อยคำ ทำให้
 ข้อมูลซึ่งเกิดจากการแพร่สะพัดแตกต่าง ไปจากต้นแบบ บางครั้งอาจทำให้สรวัดละตามเจตนาเดิม
 ของผู้เป็นต้นคิดเปลี่ยนแปลงหรือสูญเสียไปได้ความรู้ที่ถ่ายทอดกันส่วนใหญ่ก็จะกระจัดกระจายอยู่
 ในรูปแบบของภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom or Local Wisdom) ซึ่งก็คือวิธีการจัดการ
 วิธีการชี้แนะและการริเริ่มเสริมต่อของนักปราชญ์ในท้องถิ่นหรือในภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งล้วนสั่งสม
 กองกามขึ้นมาจากความรู้ ประสบการณ์อันเป็นรากฐาน รากเหง้าของภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องอยู่กับการ
 นำความคิดของคนรุ่นก่อนมาปรับให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน คือ ปัจจัย 4 แล้วค่อย ๆ
 พัฒนาเป็นภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการจรจร โลงจิตใจของคนต่อไป

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาแนวความคิดทางปรัชญาที่มีอยู่ในบทหนังสือของ
 ของนายฉิ้น อรมุต เพราะการที่เราจะทำความเข้าใจความคิดทางปรัชญาไทย เราควรที่จะทำความเข้าใจกับ
 เข้าใจกับความคิดในส่วนของภูมิภาคหรือท้องถิ่นของไทยเสียก่อนกล่าวคือ ต้องเริ่มจากวงแคบ
 ก่อนแล้วจึงขยายใหญ่ออกไป เราจึงไม่ควรมองข้ามภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีคุณค่าอยู่แต่เพียงในอดีต
 กาล ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวคิดเชิงปรัชญาที่มีอยู่ในบทหนังสือของนายฉิ้น อรมุต โดยเน้น
 ศึกษาในประเด็นปัญหาทางอภิปรัชญา (Metaphysics) ซึ่งเป็นปัญหาทั่ว ๆ ไปในเรื่องที่ว่าด้วยอะไร
 คือความเป็นจริงอันสูงสุด (Ultimate Reality) นอกจากนี้ก็ยังคงศึกษาในประเด็นของจริยศาสตร์
 (Ethics) อันเป็นปัญหาที่ว่าอะไรคือสิ่งที่น่าปรารถนามากที่สุด อะไรคือจุดหมายปลายทางของชีวิต
 ตลอดจนจะปฏิบัติตนในวิถีทางใดมนุษย์จึงจะบรรลุจุดประสงค์อันสูงสุดในชีวิต เพราะผู้วิจัย
 ตระหนักว่าการศึกษาเรื่องท้องถิ่นย่อมก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ทำให้มองเห็นคนและวัฒนธรรม
 ท้องถิ่น ในฐานะที่มีคุณค่าในตัวของมันเอง ไม่ใช่คุณค่าในอดีตกาลเพราะหากเราไม่ศึกษาและรวบรวม
 เสียตั้งแต่บัดนี้ ข้อมูลจากอดีตที่พอจะมีเหลืออยู่บ้างก็นับวันแต่จะสูญหายไปทุกขณะและจะ
 กลายเป็นแหล่งที่ใช้อ้างอิง ได้ยากขึ้นเพราะมองไม่ค่อยเห็นเค้าเดิมมากขึ้นทุกวัน ยิ่งไปกว่านั้นบุคคล
 ซึ่งมีความรอบรู้ มีประสบการณ์และได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ มาในช่วงชีวิตของตนจนสามารถมองทะลุ
 แง่มุมที่คนรุ่นใหม่มองไม่เห็นนั้น นับวันจะล้มหายตายจากไปอันจะเป็นผลให้ไม่สามารถสืบค้นสิ่ง
 ใดได้ นอกจากนี้คนรุ่นใหม่ที่มีใจรักการสั่งสมและการสืบค้นอย่างจริงจังก็มีไม่มากนัก ยิ่งการสั่ง
 สมนั้นกระทำโดยไม่ถูกต้องหรือไม่มีระบบด้วยแล้วก็น่าเป็นห่วงว่าการที่จะศึกษาความคิดในบ้าน
 เมืองของเราให้แจ่มชัดและลึกซึ้งนั้นคงจะเป็นไปได้ยาก

เนื่องจากการแสดงหนังตะลุงเป็นศิลปะการแสดงพื้นเมือง อันเป็นที่รู้จักกันดีในภาคใต้
 จนกลายเป็นสัญลักษณ์ของภาคได้อย่างหนึ่ง เพราะเป็นสื่อที่นอกจากจะทำหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่

ผู้ชมและสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ วิถีประเพณี และค่านิยมบางประการของคนในสังคมแล้วก็ยังทำหน้าที่เป็นสื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนในด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความรักชาติ ตลอดจนค่านิยมบางประการที่ส่งเสริมให้คนเป็นคนดี พร้อมทั้งเผยแพร่ความรู้ในทุก ๆ ด้าน เช่น ศาสนา กฎหมายและยังทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารบ้านเมือง ซึ่งนับเป็นการแสดงที่ผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตชาวบ้านอย่างแท้จริงของคนทุกเพศทุกวัยและเกือบทุกชนชั้นในสังคมชนบท ด้วยเหตุนี้หนังตะลุงจึงเป็นสื่อที่มีราคาถูกลงและเป็นศิลปะการแสดงซึ่งชาวปักษ์ใต้รู้จักคุ้นเคยมานานหลายศตวรรษ

หนังตะลุงคณะหนึ่งเรียกว่า 1 โรงแม่จะมีสมาชิก 6 - 8 คน แต่จะมีนายหนังที่มีความสำคัญที่สุดเพียง 1 คน ซึ่งนายหนังจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเชิดตัวหนังทุกตัวและยังทำหน้าที่พากย์คือ ว่ากลอนสดและเจรจาตัวหนังทุกตัวให้มีเสียงที่แตกต่างกันไป บางครั้งนายหนังก็ยังคงเป็นผู้คิดบทหนังตะลุงและประดิษฐ์ตัวหนังตะลุงที่ใช้แสดงเองด้วย ดังนั้นนายหนังจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีปฏิภาณไหวพริบดีแสดงได้ทุกบทบาท พูดได้หลายเสียงและมีความรอบรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ เกือบทุกแขนงคือ ศิลปะ วรรณคดี ศาสนา กฎหมาย อักษรศาสตร์ คือรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม นอกจากนี้นายหนังจะต้องเป็นผู้ที่ติดตามข่าวสารบ้านเมืองอยู่เสมอ เพื่อทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์บอกเล่าความเป็นไปของบ้านเมืองแก่ประชาชน นายฉิ้น อรมุต หรือ หนังฉิ้น ธรรมโชนม์ ก็เป็นนายหนังคนหนึ่งที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลที่อยู่ในวงการหนังตะลุงและบุคคลทั่วไป โดยได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) ในปี 2534 ด้วยเหตุที่ท่านเป็นนายหนังตะลุงที่ให้ความสำคัญกับการแสดงของตน โดยในการแสดงทุกครั้งก็มักมีการฝากข้อคิดที่เป็นคติสอนใจและเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้แก่ผู้ชม นายฉิ้น จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความเป็นเลิศในการเขียนบทหนังตะลุง จนเป็นที่เลื่องลือและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปเพราะมีทักษะในการใช้ภาษาให้เกิดสุนทรียะในการแสดง การสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นบทหนังตะลุงของหนังฉิ้นนั้นจะเขียนตามศิลปะการเล่นหนังแบบโบราณ คือ ทั้งเปิดเรื่องและดำเนินเรื่องด้วยกลอน เรื่องที่คิดขึ้นมีทั้งประเภทที่คิดเค้าโครงเรื่องเอง เรื่องที่ได้เค้าโครงเรื่องจากที่อื่น ซึ่งเรื่องต่าง ๆ นี้ได้มีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งเราจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมที่ใช้ประกอบการแสดงหนังตะลุงในสมัยโบราณจะใช้เรื่อง รามเกียรติ์ แล้วเปลี่ยนมาเป็นนิทานชาดก นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ นิทานประโลมโลก นิทานพื้นบ้าน จนพัฒนารูปแบบเนื้อเรื่องออกไป โดยนายหนังบางคนอาจผูกเรื่องเอาเองโดยมีพื้นฐานมาจากเรื่องราวต่าง ๆ ข้างต้น แต่ก็มีได้หมายความว่า จะเลิกละเลินเลวแบบเก่าเสียเลย เนื้อเรื่องที่ใช้แสดงกันอยู่ในปัจจุบันนั้นก็ยังคงอยู่บนพื้นฐานความคิดแบบดั้งเดิมจะเปลี่ยนไปก็แต่ชื่อ สถานที่ และตัวละครเท่านั้น เช่น โครงเรื่องเกี่ยวกับการสู้รบของยักษ์กับมนุษย์ ก็เปลี่ยนเป็นมนุษย์อยู่ฝ่ายประชาธิปไตย ยักษ์เป็นฝ่ายสังคมนิยม เป็นต้น

เนื่องจากบทหนังตะลุงของภาคใต้มีการประสมประสาน (Cosmopolitan) ทางวัฒนธรรม ด้วยเหตุผลทางสภาพภูมิศาสตร์และสังคม ไม่ว่าจะเป็นความคิดในเรื่องศาสนา การเมืองการปกครอง ที่นายหนังนำมาปรับ โดยการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านบทบาทของตัวหนังตะลุง เพื่อให้ผู้ชมสามารถนำเอาแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการชมการแสดงมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งการที่นายหนังรู้จักหยิบยกหรือผสมผสานเรื่องราวที่ใกล้ตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ก็อาจนับได้ว่าเป็นความสามารถเชิงปรัชญาประเภทหนึ่ง ซึ่งก็อาจถือได้ว่าคนไทยก็มีความเป็นนักปรัชญาที่ได้แสดงความสามารถในการใช้เหตุผลและปรัชญาในการสร้างโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ตลอดมา

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 งานวิจัยนี้มุ่งทำการศึกษาแนวความคิดทางปรัชญาอันประกอบไปด้วย ปัญหาทางอภิปรัชญา (Metaphysics) และปัญหาทางจริยศาสตร์ (Ethics) ที่แฝงอยู่ในบทหนังตะลุงของนายฉิ้น อรมุต

1.2.2 การศึกษาแนวความคิดของท้องถิ่นจะเป็นเครื่องมืออันหนึ่ง ที่ช่วยในการอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น ก่อให้เกิดแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และสร้างทัศนคติที่ดีต่อชาติบ้านเมืองสืบไป

1.3 ขอบเขตและวิธีการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมบทหนังตะลุงของนายฉิ้น อรมุต เท่านั้น เพื่อจัดหมวดหมู่ของความคิดที่ได้ โดยใช้ปัญหาพื้นฐานทางปรัชญา อันประกอบไปด้วยปัญหาทางอภิปรัชญา (Metaphysics) และปัญหาทางจริยศาสตร์ (Ethics) มาเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อให้เกิดความสะดวกในการทำความเข้าใจ

1.3.2 วิธีการวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการวิจัยแบบบรรยายและวิเคราะห์โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ สิ่งพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ตีความในกรอบของปัญหาทางอภิปรัชญา (Metaphysics) และจริยศาสตร์ (Ethics)

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1.4.1 ทำให้ทราบถึงโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ ส่วนหนึ่งของคนในทางภาคใต้ที่มีต่อปัญหาพื้นฐานทางปรัชญาอันประกอบไปด้วย ปัญหาทางอภิปรัชญา (Metaphysics) และปัญหาทางจริยศาสตร์ (Ethics) ที่แฝงอยู่ในบทหนึ่งตะลุง

1.4.2 เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏอยู่ในบทหนึ่งตะลุง ก่อนที่จะสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงไปมากกว่านี้

1.5 งานเขียนที่เกี่ยวข้อง

1.5.1 นายเกษม ขนานแก้ว วิเคราะห์วรรณกรรมหนึ่งตะลุงของพ่อ บุษรารัตน์ เป็นวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเอก ไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา เป็นการศึกษาประวัติและวิเคราะห์ผลงานวรรณกรรมหนึ่งตะลุงของ นายพ่อ บุษรารัตน์

1.5.2 ศาสตราจารย์ พันตรีหญิง คุณหญิงผะอับ โปะะกฤษณะและ รองศาสตราจารย์ สุวรรณี อุดมผล รายงานการวิจัยเรื่องวรรณกรรมประกอบการเล่นหนึ่งตะลุง (ภาคกลาง) โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2533 เป็นรายงานการวิจัยที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหนึ่งตะลุงในภาคกลาง โดยเปรียบเทียบแนวคิดกับหนึ่งตะลุงที่มีอยู่ในภาคใต้

1.5.3 ปรีดดา เถลิ้มเผ่า กอนันตกุล เอกสารวิชาการหมายเลข 33 เพื่อประกอบการสัมมนา สONGศตวรรษรัตนโกสินทร์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ศึกษาความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องในศิลปการแสดงหนึ่งตะลุง จัดโดยสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นเอกสารที่นำเสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางเปลี่ยนแปลงทางองค์ประกอบด้านสังคมของการแสดงหนึ่งตะลุงว่า ประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงทางด้านลักษณะชุมชน การขยายตัวของการค้า และทัศนคติที่มีต่อผู้แสดงหนึ่งตะลุง